

Ročník IV.

Číslo 5 - květen 1994

MAJÁLES 1994

Vivat Caesar,
pozdravovaly
zástupy krále
Majáles.

Foto: Přemysl Janíček

Králem Majáles, který se v Brně konal po více než dvaceti letech ve středu 11. května, se stal student Vysokého učení technického Libor Pánek. Libor alias Caesar tak na hlavu porazil Masarykovu univerzitu, která do boje o tuto poctu vyslala zástupce pěti svých fakult, přírodovědci dokonce siamská dvojčata dvou pohlaví Hypolyta a Elzevíra. Pouze Fakulta pedagogickou zaleknouc se síly Caesara s jeho company, na houpací královský trůn ještě před bojem rezignovala.

O královskou členku se kandidáti utkali na náměstí Svobody nejen před zraky svých kolegů studentů, ale povzbudit je přišli i akademičtí hodnostáři brněnských vysokých škol. Za VUT se dostavil pan rektor profesor Petr Vavřín i se svým statutárním zástupcem prorektorem Jaroslavem Kadnožkou, který se ve chvílích, kdy Majáles přišly pozdravit májové kapky deště, svorně dělil o deštník s předsedou Ústavního soudu dr. Zdeňkem Kesslerem.

Májovou slavnost studentů zahájili krátkými proslovy rektor pořádající MU profesor Eduard Schmidt a primátor Brna Jiří Horák, jenž sklídl hlasité sympatie za návrh, aby studentům bylo volno prodlouženo alespoň o jeden den.

Potom už se přikročilo k hlavnímu programu odpoledne - volbě krále. První disciplínou bylo co nejrychleji zdolat komolý kužel, kterému se dostalo správného označení jen díky znalostem a hlasivkám studentů VUT, za což si vysloužili i potlesk páně rektora Vavřína. Na komolém kuželu jako první stanul medik (Caesar byl druhý), pro kterého se ukázala náročnějším úkolem cesta dolů - byl nucen odložit brýle a využít ramena, paže a záda přispěchavších mediků. Po krátkém volebním proslovu kandidátů, přišla disciplína, kterou většina adeptů včetně Caesara označila za nejtěžší - pojídání natvrdo uvařených vajec. O vítězi tohoto úkolu bylo již předem rozhodnuto, jelikož siamská dvojčata neměla

jen dvojí pohlaví, ale i dvoje ústa a dva žaludky. Na poslední disciplínu pouze schopnosti či přednosti jednotlivých královských kandidátů nestačily. Rozhodovaly decibely ovací příznivců adeptů trůnu. Jedině VUT se podařilo překročit 100 decibelovou hladinu hluku, ručička hlukoměru naměřila hodnotu 101,1 dB.

Caesar - Libor přijal z rukou rektora MU Eduarda Schmidta královskou členku a jmenovací dekret a s pocit, které sám označil za normální, obdobné každé korunovci, usedl na královský trůn. Ten věrný svému provedení se mu okamžitě zhoupl pod nohama.

(mar)

PS.:

Libor Pánek, pokud zrovna nekraluje coby císař Majáles, studuje 2. ročník 2. stupně studia FEI VUT v Brně, obor elektronika a sdělovací technika. Svým původem se hlásí k rodu Valachů.

Příprava koncepce pedagogického procesu

Nové vedení VUT nepřevzalo od předchozího vedení zpracovanou koncepci pedagogického procesu, i když řada dílčích opatření byla zavedena, jiná byla vytýčena, ale realizována s různými výsledky. Za tento stav nelze předchozí vedení vinit, neboť zásadní a pruké změny podmínek vysokých škol po listopadu 1989 nevytvářely vhodné klima pro závaznou diskusi o generální koncepci. Ani v současné době nejsou vnější a vnitřní podmínky ustálené, ale dosavadní živelnost ve vývoji pedagogického procesu, přetrvávající zvyklosti z doby deformací vysokého školství a absence jasné vývojové orientace, s níž se ztotožňuje většina akademické obce ukazuje, že vytvoření základní koncepce pedagogického procesu jako nejdůležitější součásti celkové koncepce je nezbytné.

Lze namítat, že vhodnější doba pro takovou diskusi bude až po přijetí nového zákona o vysokém školství. Domnívám se však, že základní kontury nového zákona se již rýsují a současná diskuse k zákonu i ke koncepci pedagogického procesu může být užitečná pro obě strany.

Formování koncepce pedagogického procesu by nemělo být unáhlené, ale nemělo by rovněž trvat příliš dlouho. Snad do roka by měla být hlavní představa formulována. Proto navrhuji:

1) Připravit pracovní konferenci ke koncepci pedagogického procesu na VUT. Zabezpečení kvalitních referátů by se mělo stát věcí cti děkanů, proděkanů a nejlepších akademických pracovníků školy i přizvaných hostů. Takovou konferenci lze připravit do listopadu 1994, za úvahu stojí termín 17. listopad.

Postup zajištění konference:

- základní smysl a cíle konference a call for papers - 31. 5. 1994
- přihlášky referátů s krátkou anotací (300 - 400 slov) - 30. 6. 1994.

Referáty přednesené na konferenci budou publikovány ve sborníku nebo ve zvláštním rozšířeném čísle VUT News.

2) V letošním roce věnovat koncepci pedagogického procesu jedno zasedání vědecké rady VUT. Další zasedání VR VUT věnované této problematice by mělo být počátkem příštího roku, kdy by již základní kontury koncepce měly být jasné.

Koncepci pedagogického procesu by se měly v plné šíři věnovat i vědecké rady fakult.

3) Do diskuse o koncepci pedagogického procesu by se měly včas a tvůrčím způsobem zapojit akademické senáty fakult, akademický senát VUT a vůbec celá akademická obec školy.

Optimálním způsobem, jak do diskuse zapojit co nejširší veřejnost, je publikovat své názory na stránkách VUT News. Pro inspiraci nabízím několik námětů a otázek k této problematice.

* Nové vedení VUT přijalo základní orientaci: od volného sdružení fakult k technické univerzitě. Zdá se však, že široká akademická obec se dosud s touto orientací neztotožnila, mnozí jí chápou velmi rozdílně a zkresleně. Stále zůstává otázkou zda orientovat VUT spíše k teaching university nebo spíše směrem k reseach university?

a) spíše reseach university:

- velmi prestižní, ale má na to VUT dost vnitřních sil a jsou proto již vhodné vnější podmínky?
- znamenalo by to zřejmě menší počet studentů v inženýrském (magisterském) studiu (ne všichni potencionální uchazeči mají schopnosti na prestižně náročné studium), ale větší počet studentů v PGS
- hospodářství bude požadovat nejen univerzálně vzdělané absolventy, ale i specialisty, kteří se velmi rychle zapracují na konkrétních pracovištích
- vyžadovalo by to vedle inženýrského a doktorského studia masivní rozvoj bakalářského studia

b) spíše teaching university: snadněji dosažitelnější počty studentů v inženýrském a bakalářském studiu rozvíjet postupně tak, jak se bude veřejnost s tímto studiem a jeho absolventy ztotožňovat.

* Profil absolventa inženýrského studia a profil absolventa bakalářského studia.

Optimální vztah inženýrského a bakalářského studia na jednotlivých fakultách. Když sériový bakalář, jak se bude odlišovat od inženýra?

* Je skutečně nejlepší dosavadní model výuky aplikovaný na velkých fakultách VUT, charakterizovaný prvním stupněm teoretické přípravy bez významnějších aplikací a druhým specializačním stupněm? Není účelnější postupné dávkování teoretických i odborných poznatků?

* Jak zabezpečit minimální neúspěšnost studia uchazečů? Jak v tomto směru využít vhodného vztahu inženýrského a bakalářského studia?

* Pedagogický proces by se měl orientovat na zásadní obrat ve dvou směrech:

• od úzkých specializací k širokému profilu absolventa

• od pasivního přejímání poznatků studenty k aktivní spolupráci studentů s učiteli (zde se projevuje největší rozdíl mezi našimi studenty a studenty záp. VŠ).

* Velmi mnoho otázek vyvolává způsob přijímání - bez přijímacích zkoušek?, s přijímacími zkouškami a jakými?

Nemělo by docházet k nadměrným ztrátám v I. a II. ročníku, ale úroveň by měla být vyšší. Koncepce výuky a celkový duch musí uchazeče přitahovat a ne odrazovat.

* Vnitřní evaluace pedagogického procesu:

- zhodnocení metod vnitřní eventuálně vnější evaluace pedagogického procesu používaných na českých i zahraničních školách
- doporučení pro optimální způsob vnitřní evaluace fakult a ústavů na VUT.

Výše uvedené otázky a naznačené problémy nejsou jistě zdaleka vyčerpávající, sami jistě víte o mnoha a mnoha dalších. Doufám jen, že si je nenecháte pro sebe, ale podělíte se o ně s celou akademickou obcí na stránkách VUT News.

Prof. ing. Jaroslav KADRNOŽKA, CSc.

prorektor VUT

*Rektorát
informuje*

• ROZHODNUTÍ REKTORA

Dnem 1. května 1994 vešlo v platnost rozhodnutí rektora č. 2/1994, kterým je stanoven postup při projednávání a schvalování nájemních smluv stavebních objektů, pozemků, hmotného a nehmotného investičního majetku ve správě VUT s výjimkou FT ve Zlíně.

• FOND VUT PRO VĚDU A UMĚNÍ

Vědecká rada VUT spolu s nezávislou komisí posoudila na svém zasedání v pátek 29. dubna podané návrhy projektů fondu VUT pro vědu a umění. Vybráno bylo 15 projektů v kategorii doktorandů, 5 projektů v kategorii vědců a umělců do 35 let a 15 projektů v kategorii vědců a umělců nad 35 let. Celkově tedy bylo vybráno 35 projektů ze 197 podaných.

• PRŮMYSLOVÝ DESIGN

Atraktivní studijní obor průmyslový design, který byl v letošním školním roce otevřen na Fakultě strojní, se bude od školního roku 1994/1995 vyučovat na Fakultě výtvarných umění VUT. Studenti 1. a 2. ročníku dokončí svá studia na strojní fakultě, ale přijímací zkoušky pro další školní rok zajišťuje již FaVU. Letos se na obor průmyslový design přihlásilo přes 100 zájemců, přijato bude asi 5 posluchačů.

Uplynulo 100 dní funkčního období

Výbornou příležitostí dozvědět se z úst nejpovolanějších co nového na Vysokém učení technickém bylo setkání vedení školy s jejími studenty a zaměstnanci, které se konalo v úterý 10. května.

Vedení VUT se dostavilo v kompletní sestavě v čele s rektorem profesorem Petrem Vavřínem, který se ujal přivítání přítomných a úvodního slova. Řekl, že uplynulo více než 100 dní od nástupu do funkcí nového vedení a je tedy čas zkonfrontovat plány a vize na počátku s dnešní realitou. S potěšením pan rektor konstatoval, že se začíná úspěšně rozvíjet sféra pedagogická, díky úsilí prorektora Jaroslava Kadrnůžky se podařilo sjednotit názorové spektrum na započítávané hodnoty v informačním subsystému "student". Pan prorektor Kadrnůžka uvedl, že připravuje koncepci pedagogického procesu na VUT a byl by rád, kdyby se do tohoto úkolu zapojila akademická obec v co největší počtu (viz článek "Příprava koncepce pedagogického procesu").

Nejvíce času z odpoledního setkání bylo v souladu s "Programovým prohlášením VUT pro léta 1994 - 1996" věnováno otázce dislokací na VUT. Této problematice je věnován článek pana rektora Vavřína "Strategie výstavby a dislokace brněnské části VUT".

"Věřím, že v budoucnu se budeme moci na VUT zabývat jinými otázkami, než jsou dislokace a finanční prostředky," uvedl na závěr mítinku pan rektor Vavřín.

(mar)

Strategie výstavby a dislokace brněnské části VUT

V roce 1992 byl zpracován generel rozvoje VUT. Tento dokument sice stanovil perspektivní oblasti rozvoje školy, neřešil však priority jednotlivých kroků a konečnou dislokaci nových fakult. Proto nové vedení, které nastoupilo do funkce v únoru 1994, považovalo za svůj prvořadý úkol vyřešit tento základní problém. Dosud totiž chyběla obecná strategie, dlouhodobý cíl, který je nutný k tomu, aby bylo možno předejít nesystemovým krokům, vedoucím k výrazným ekonomickým ztrátám. Většinou se postupovalo metodou zacpávání největších děr, případně silnějšího (nebo šikovnějšího) hlasu. Příklady z dávné i nedávné minulosti si jistě každý pracovník VUT dokáže najít sám. Tímto konstatováním nechci nikoho obviňovat z nedbalosti nebo nekompetentnosti. Byly důležitější věci k řešení a z mnoha objektivních důvodů nebylo možno tento problém řešit. Nyní však - podle názoru vedení - je třeba tak učinit. Druhým nezanedbatelným důvodem k vypracování takové strategické studie byl požadavek MŠMT na koncepci pro příštích 10 let, neboť na MŠMT je zpracováván dlouhodobý plán investic.

Vyšli jsme z těchto předpokladů:

1. Počet studentů VUT v příštích 15 letech zůstane na úrovni 10 000 (s možností určité variability jejich rozdělení na jednotlivé fakulty). Tento závěr byl schválen kolegiem rektora, které jej hodnotí spíše jako optimistický s ohledem na výrazný pokles populace v následujících letech.

2. Prostorové nároky jednotlivých fakult budou splněny na 90 %. I v tom případě budeme poněkud převyšovat celostátní průměr a co je nejdůležitější, nemůžeme si větší prostory dovořit z důvodů ekonomické náročnosti na provoz (energie apod.). Současná situace FA a FS to jednoznačně ukazuje.

3. Naš perspektivní areál, velkoryse založený kampus pod Palackého vrchem, je v současné době nefunkčním torzem, kde studenti nežijí a vynakládané prostředky nenesou žádoucí výsledky. Situace se poněkud zlepší přesunem části FEI do budovy bývalé MEOPTY. Aby bylo dosaženo výrazného zlepšení, je třeba tam přesunout tolik ústavů, kolik je možno, a proto je nutná další výstavba jednoduchých, relativně levných pavilonů, které by doplnily požadovanou užitkovou plochu. Prostředky na výstavbu je ovšem třeba hledat mimo MŠMT, které je v dohledné době nebude moci poskytnout, i když se jedná o relativně malou částku 200 až 250 milionů Kč. V současné době se zdá reálná cesta leasingu s akontací. V praxi to znamená, že oba pavilony budou postaveny do roku 1997 a VUT je bude po dobu 10 let splácet tak, aby po této době se staly jeho majetkem. Na splátkách se bude podílet MŠMT, které poskytne i úvodní sumu cca 75 mi-

lionů Kč. Tuto formu předběžně (a za splnění určitých podmínek) schválil i nový ministr ing. Ivan Pilip, při jednání dne 9. 5. 1994.

Za těchto předpokladů lze jako perspektivní oblasti VUT označit tyto lokality s výhledovou plochou do roku 2000 :

Brno sever (tj. Palackého vrch s Meoptou a dvěma novými pavilony, I. stavba FEI a Božetěchova 2) o celkové užitkové ploše 67 594 m²;

Brno střed (historické budovy na Veveří 95, budova Keramoprojektu a Údolní 53) o celkové užitkové ploše 40 527 m²;

Brno jih (Poříčí 5, Rybářská s dostavbou ateliérů) o celkové užitkové ploše 12 127 m².

Domnívám se, že o "rozumnosti" této perspektivy nebude v akademické obci VUT velkých pochyb. Snad jen zarytí egocentrické s velkou dávkou konzervatismu se ihned postaví proti u vědomí toho, že budou nuceni chodit na jiná místa, než byli dosud (a mnohdy řadu let) zvyklí. Současný stav, kdy VUT je v Brně roztrženo na 35 lokalit, však skutečně není ekonomicky i společensky únosný. Společensky proto, že za takové situace se nelze divit malému (či žádnému) pocitu soudržnosti s ostatními útvary VUT jako prvky jednoho organismu, jednoho celku.

Naopak za zcela pochopitelnou považují odmětnou reakci na další krok, který nutně musí následovat. Jak totiž do těchto perspektivních prostorů budou umístěny jednotlivé fakulty. Zde existuje řada variant, z nichž každá je provázena jak objektivními, tak ryze subjektivními důvody a motivy. Vedení vypracovalo jednu z možností, která podle našeho názoru nejlépe splňuje následující kritéria:

A. Kruh opsaný budovám jedné fakulty má minimální poloměr.

B. V každém areálu budou umístěny nejméně dvě profesně blízké fakulty (důležitě vzhledem na možný přesun počtu studentů mezi fakultami).

C. Maximum ústavů přesunout do areálu Brno-sever.

D. Minimalizace stěhovacích nákladů.

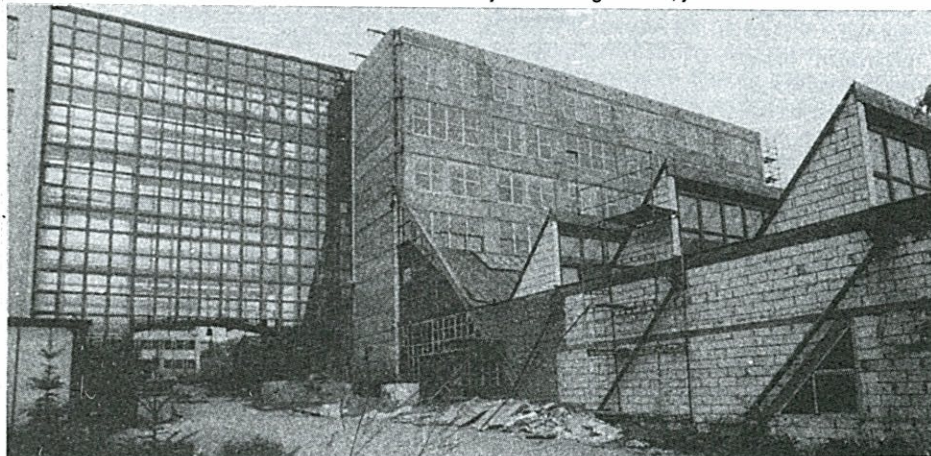
E. Ukončení hlavních přesunů do roku 1997.

Podle této varianty předpokládáme do roku 1997 dislokaci fakult s předpokládanou plochou pro výuku, vědu a výzkum dle tabulky.

	Počet stud.	m ² /stud.	m ²	90%
Brno-sever				
FS	2800	13	36 400	32 760
FEI	2200	14	30 800	27 720
FCH	400	20	8 000	7 200
Celkem				67 680
Brno-střed				
FAST	2900	13	37 700	33 930
FP	750	7.5	5 625	5 063
Celkem				38 993
Brno-jih				
FA	350	14.6	5 103	4 639
FAVU	200	23.5	4 700	4 230
Celkem				8 869

Prostým srovnáním s tabulkou prostorů v perspektivních lokalitách je vidět, kde co přebývá a kde se kolika metrů nedostává. Na štěstí v této tabulce lze zpočtybnit takřka vše. Predikované počty studentů i vyhrazené metry na jednoho studenta.

S touto strategií bylo seznámeno kolegium rektora, vědecká rada VUT, senát VUT i akademická obec na setkání dne 10. 5. 1994. K popsané variantě byl vypracován podrobný harmonogram, který obsahuje nejen detailní rozmístění fakult, ale i čas přesunů. Vedení naprosto netrvá na této variantě. Je pravděpodobné, že bude nalezena lepší varianta. Za lepší považujeme takovou, která co nejoptimálněji splňuje daná kritéria (A až E). Bude-li předložena, vedení VUT ji s radostí přijme (uvážuji o vypsání zvláštní odměny pro autora úspěšného návrhu). Je však třeba, aby změny nebyly navrhovány jen z pohledu (či zisku) jedné fakulty, ale aby bylo vždy domyšleno, co navržená změna způsobí z pohledu ostatních účastníků této akce (podobnost s akcí "Kulový blesk" z jistého českého filmu se mi zdá příliš laciným vtípem).

Výstavba FEI pod Palackého vrchem úspěšně pokračuje

Foto: Přemysl Janíček

Prof. ing. Petr Vavřín, DrSc.
rektor VUT

Ke koncepci vysokoškolského vzdělávání

Jistě stojí za pozornost skutečnost, že při udělování čestného doktorátu panu Tomáši Baťovi na VUT v Brně (3. 5. 1994) - navrhovatelem byla Fakulta technologická ve Zlíně - byl v jeho projevu zmíněn velký význam, jenž byl ve Zlíně věnován vzdělávání mladé generaci. Šlo o koncepci, která byla organizována takovým způsobem, že v průběhu vzdělávání prakticky nemohl uniknout žádný talent. Pedagogická péče začínala již od prvních ročníků po nástupu do obecné školy.

Pokusím se přiblížit tyto principy na koncepci možného vysokoškolského vzdělávání. Využijeme mechanismů, které byly užívány u firmy Baťa na středoškolském stupni vzdělávání.

Přijetí by uvažovalo dosažený studijní průměr a výsledky maturity na střední škole. Podle možnosti, při slabších studijních výsledcích, by pak pomocí testů byl proveden výběr posluchačů do prvního ročníku. Ve Zlíně byly sítím pro přijetí psychotechnické zkoušky. V prvním ročníku by bylo prodloužené přijímací řízení.

Pro první ročník vzdělávání by bylo vhodné si uvědomit, že současná teoretická příprava v jednotlivých oborech díky rozvoji počítačů má velmi mnoho společného. Ukazuje se, že všechny teoretické disciplíny při studiu přechodových dějů, jsou založeny na jednoduché Langrangeově diferenciální rovnici druhého řádu (viz Barvíř M.: Poznámka k vytváření fyzikálních analogií - VUT, Svazek B 131, 1991 a rovněž Barvíř M.: O analogii ekonomických systémů s klasickou analytickou dynamikou - Politická ekonomie 6, 1993). Pokud nás zajímá dynamická stránka chování systému, pak lze snadno přejít na modelové vyšetření chování, a to i obecně nelineárních diferenciálních rovnic. K tomu v první etapě není třeba velkých analytických znalostí řešení rovnic, avšak je třeba fyzikální pochopení problému. Bylo by tudíž vhodné propojit v prvním jednorocím studiu všechny fakulty pro studium dynamického chování. Umožňovalo by to vytvoření kybernetického přístupu a synergetického názoru pro vazbu mezi systémy. Výhodou by bylo formulování jednotného přístupu k řešení, bez problémové komunikace mezi obory a případně snadný přestup posluchače na jiný než zapsaný směr studia.

Podle dosažených výsledků či získaných kreditů by posluchač byl přijat do druhého ročníku. Hranice by byla posuvná, daná tím, kolik posluchačů může být přijato z prostorových důvodů do tohoto ročníku. Naopak v případě neúspěchu by posluchač odcházel ze školy. Požadavky na přijetí by byly předem orientačně známy a každoročně upřesňovány. Část posluchačů s vynikajícími výsledky by tedy byla přijata do druhého ročníku univerzitního směru. Další část pak do potenciálně neuniverzitního (bakalářského) směru. Na univerzitním směru by se prémiovým způsobem zvyšovaly sociální výhody (stipendia či koleje). Na bakalářské studium by mohli a rovněž tak do prvního ročníku, přijati posluchači za plnou úhradu studia a bez sociálních výhod při nesplnění studijních ukazatelů.

Po druhém ročníku může nastat případ, že není dosaženo očekávaných výsledků na univerzitním studiu a pak posluchač má možnost přejít na bakalářské studium. Obráceně posluchač bakalářského studia zlepšil přístup ke studiu a přes vynikající prospěch či testy může být přeřazen do univerzitního vzdělávání. Samozřejmě může v průběhu bakalářského studia si zapsat před-

měty univerzitního směru - třeba i ze zájmu. Nikdo by nebyl předem vyřazen a vždy by záleželo na studijních výsledcích posluchače.

Třetí ročník je zajímavý tím, že část posluchačů ukončí svá studia dosaženou bakalářskou hodností. Obsah studia se v tomto případě přizpůsobí této skutečnosti. Doplní se odborné a praktické dovednosti, odborně-technická informovanost, znalost konverzace v cizím jazyce a další. Po absolvování bakalářského studia se posluchač přes testy může přihlásit na univerzitní vzdělávání i po maximálně dvouleté praxi.

V univerzitní větvi lze čtvrtý ročník rozložit na dvě léta vhodným zápisem přednášek. Principiálně by bylo možné zájmové kurzy absolvovat podle volby posluchače i v průběhu třetího ročníku. V univerzitním směru by posluchač po absolvování určitých předmětů automaticky získal titul bakaláře. Končí se dosaženým úplným vysokoškolským vzděláním. V průběhu studia si zároveň doplní druhý světový jazyk - jeden z nich slovem a písmem.

Po čtvrtém ročníku by část absolventů po osobním přijetí pedagogickou osobností pokračovala v doktorandském studiu. Toto studium by bylo možné rozložit na tři léta za účelem zahraniční stáže.

Ani ti, kteří odejdou do praxe, nemají uzavřenu cestu k dalšímu vzdělávání. Po maximálně dvouleté praxi mohou po přijímacích testech nastoupit na další studium. Toto může být za přijatelné formulovanou částku provedeno externím studiem.

Zásadně je možné říci, že:

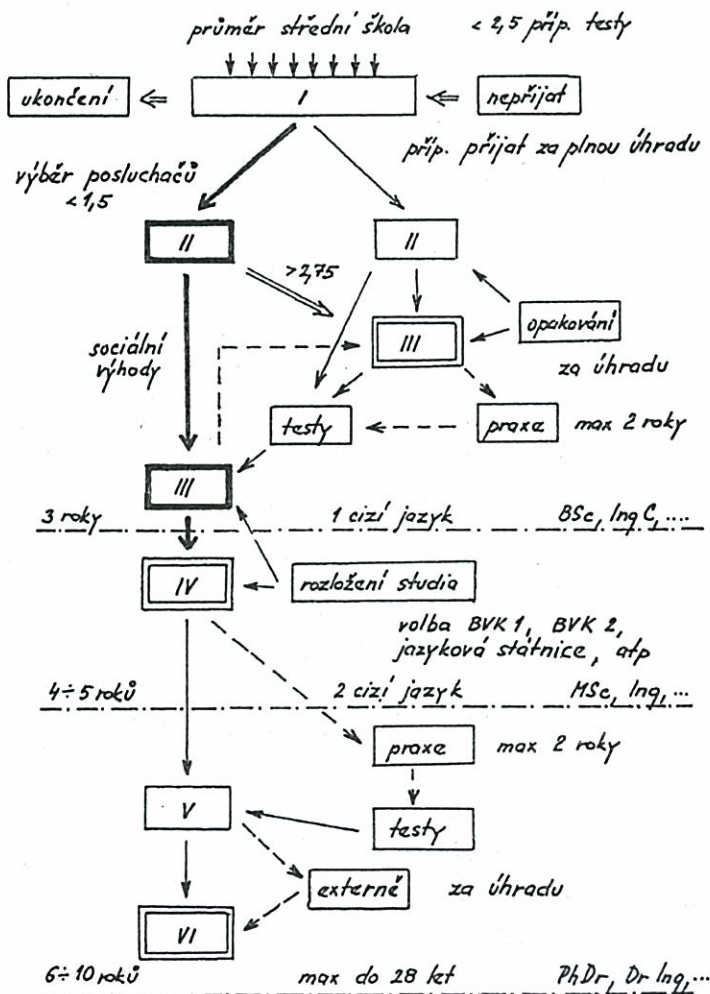
- je třeba zvýhodňovat posluchače, kteří mají zájem o studium, dosahují vynikajících výsledků a budou šířit slávu a věhlas školy;
- je třeba potlačit v maximální míře přijímací a postupné zkoušky do jednotlivých ročníků a dát důraz na dlouhodobé výsledky studia;
- není třeba požadovat, aby se posluchač při přijímacím řízení neodvratně rozhodl, co a jak bude studovat - měla by mu být dána možnost, aby na sobě pracoval a snažil se;
- koncepce by dovolovala vybírat ze všech posluchačů a těmto po prvním roce umožňuje snadný přechod na jinou fakultu v případě, že jeho prvotní volba byla omylem. První

ročníky by byly principiálně shodné;

- pro pedagogy to znamená, že musí pro první ročník upravit výuku na nižší úroveň, aby pak s výběrem posluchačů mohli na univerzitním směru zvyšovat náročnost studia;
- posluchač může dokončit po třech letech bezstresového studia vědom si skutečnosti, že plně vyčerpal svůj intelektuální talent a plí;
- v prvním ročníku (prodloužené přijímací řízení) by se mohly přednášet matematika, fyzika, počítače, modelování, cizí jazyky, filozofie, jakož i úvody do specializovaných oborů;
- posluchač by si při jednotných osnovách mohl vybrat přednášky z jiných fakult, pokud by to z různých důvodů bylo pro něj výhodné;
- zrušit mimořádné formy studia a organizovat postgraduální kurzy a atestační řízení v zájmu organizací a jednotlivců.

Článek je předkládán s nadějí, že při přestavbě vysokoškolského vzdělávání bude využito zkušeností, které byly odzkoušeny ve třicátých letech ve Zlíně a znamenaly úspěšný pokus při výchově mladé generace. Koncepční možnosti přestavby nejsou jediné a tím méně konečné. Jde o pracovní materiál, který po dohovoru zainteresovaných odborníků jednotlivých fakult pomůže nově profilovat naši školu a usnadnit přestavbu na technickou univerzitu v Brně.

Doc. ing. Miroslav BARVÍŘ, CSc.
ÚAMT FEI VUT

Centrální knihovna Technické univerzity ve Vídni

Srovnání s Ústřední knihovnou VUT

Jestliže vás zajímá, jak vypadá a jaké služby poskytuje knihovna Technické univerzity ve Vídni, podělíme se s vámi o naše zážitky. Ve světě jistě existují ještě dokonalejší a lépe vybavené knihovny, pro nás to však byla (díky Fakultě elektrotechniky a informatiky jako organizátoru exkurze) velkolepá podívaná.

Knihovna je umístěna v sedmipatrové budově v prostorách Technické univerzity. Budova je projektována pro účely, kterým slouží, přístupnost vědeckotechnických informací je umožněna v maximální míře. Což jen svědčí o významu, který je přisuzován knihovně jako důležité součásti vysoké školy. V přízemí se nachází výpůjční oddělení, kde se evidují výpůjčky a vracejí výpůjčené publikace. Knihy jsou označeny čárovým kódem, který slouží k evidenci výpůjček. Dále je zde knihkupectví, šatna a místnost, kde se můžete občerstvit nápoji z automatu. V posledním poschodí je ředitelství a správa knihovny.

Ve všech ostatních nemalých prostorách je zaveden volný výběr literatury, oborově soustředěných do jednotlivých podlaží. Nástěnné tabule informují, kde najdete žádaný obor. K vyhledávání literatury slouží terminály, napojené on-line na ostatní vysokoškolské knihovny (nejen vídeňské) a také na Národní knihovnu. Přístup k databázím na CD-ROM je umožněn všem uživatelům, kteří si potřebné informace vyhledávají sami. Studijní prostory jsou soustředěny podél oken, kde jsou rozestavěny stoly a židle tak účelně a esteticky, že přímo lákají k sezení a studovat. Nechybí ani patřičná květinová výzdoba. V každém podlaží mají uživatelé možnost pořízení xerokopí. V celé budově je bezbariérový přístup.

Dříve byla knihovna Technické univerzity řízena a financována spolkovým ministerstvem pro vědu a výzkum, nyní je přímo podřízena rektorovi. Je zcela samozřejmé, že ředitel Univerzitní knihovny je členem akademického senátu.

Dovolte nám pár slov o Ústřední knihovně VUT Brno, která jsou současně nabídkou i pozvánkou:

- vyhledává sekundární informace k danému tématu v databázích na CD-ROM Compendex, Citis, Computer Select, Art Index, Chem Bank, Dissertation Abstract B, New Grolier Multimedia Encyclopedia
- umožňuje průběžně sledovat obsahy vybraných časopisů prostřednictvím Current Contents na disketách v řadách Physical, Chemical & Earth Sciences a Engineering, Technology and Applied Sciences
- získává primární informační prameny prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby, a to i mezinárodní úrovní
- objednává centrálně zahraniční knihy k doplňování fondu jednotlivých ústavů a katedrových knihoven, a to pouze za cenu nakladatelskou, bez vedlejších výdajů jako je poštovné, převod zahraničních faktur a poplatky dodavatelů
- objednává centrálně pro dílčí knihovny VUT zahraniční časopisy. Pro zajímavost uvádíme, že při centrální objednávce časopisů na rok 1994 byla díky hromadné objednávce a včasné platbě poskytnuta sleva 15 tisíc Kč. Časo-

pisy jsou evidovány v ústřední knihovně a jsou k dispozici ve studovně k prezenčnímu studiu do té doby, než si je odeberou katedry či ústavy, pro které byly objednány

- instaluje knihovnický systém Minidokis na jednotlivých pracovištích VUT. Provádí školení k práci se systémem, a to i přímo na pracovišti uživatelů systému.
- buduje souborný katalog knižní literatury existující ve všech dílčích knihovnách VUT. Cílem je převést tento katalog z dosavadní listkové formy do podoby elektronické a zajistit tak jeho přístupnost v počítačových sítích
- nabízí možnost využívat knižní fond ÚK - tj. 2700 svazků z oboru informatiky, výpočetní techniky, filozofie, historie, umění, ekonomie, práva a především jazykové a encyklopedické slovníky k prezenčnímu i absenčnímu studiu.

Ústřední knihovna VUT užívá dvě místnosti v přízemí budovy Fakulty stavební na Veveří 95 (studovna, uživatelská místa u počítačů při rešerších z databází, pracoviště knihovnického personálu pro různé knihovnické agendy a současně pracovním vedoucím knihovny), jednu místnost v budově rektorátu (centrální katalogy). Zdá se, že nevyhovující prostory jsou jedním z nejbolestivějších momentů při jakémkoliv srovnávání.

Nataša Jursová

Marie Davidová

Nadace SKAS

V roce 1991 vznikla na strojní fakultě při studentské komoře AS "Nadace pro rozvoj a zvyšování úrovně studia", více známá pod zkratkou Nadace SKAS.

Původním záměrem nadace bylo legalizovat činnost studentů, při kterých je třeba manipulovat s finančními prostředky. Poněvadž akademický senát nemá právní subjektivitu, byla nadace nejvhodnějším prostředkem k jejímu zajištění.

V současné době nadace poskytuje především tyto služby: faxová služba, pronájem P.O. boxů, čištění per ultrazvukem.

V budoucnu bude Nadace SKAS směřovat své aktivity do dvou hlavních oblastí. Celkově se však jedná o zapojení studentů v činnostech jak školních, tak mimoškolních.

První oblastí činnosti nadace je podpora studentské komory AS FS. Studentské komoře jako článku ve správě fakulty chybí podpora a podněty ze strany studentů. Snahou nadace je přibližovat práci akademického senátu a zvyšovat zájem studentů o spolupráci s ní.

Druhou oblastí, kam se bude činnost Nadace SKAS orientovat, jsou mimoškolní aktivity studentů. Chceme pořídit například kulturní a sportovní akce. Hlavním úkolem nadace však je vytvářet takové podmínky, které by studenty motivovaly k těmto činnostem a zároveň pomáhat studentům tyto akce zajišťovat. Iniciativa však musí vyjít od studentů.

Věříme, že se nám podaří získat zájem studentů a tím naplnit poslání nadace, které vystihuje její název.

Adresa: Nadace SKAS, FS VUT v Brně, Technická 2, budova A 1/10. poschodí, tel. 4114 2304
Radek HORNÁČEK

Milionový dar firmy GUPTA

V pondělí 16. května se konalo na Fakultě stavební VUT v Brně slavnostní předání nástrojů a prostředků SOLWindows 4.1 Corporate Edition, SQLBase 5.1 NLM bez omezení počtu uživatelů a routery Oracle a Informix. To vše věnovala firma Gupta ve spolupráci se svým distributorem firmou CTENet Praha nejen VUT v Brně, ale i dalším českým i slovenským vysokým školám. Dar firmy vysokým školám lze jen stěží finančně vyčíslit vzhledem k neomezenému počtu licencí. Představitel CTENetu však hovoří o tom, že hodnota daru přesáhne částku 8 milionů korun.

Slavnostního předání databázového systému na FAST VUT se zúčastnili ředitel firmy CTENet Praha dr. J. Loužek a obchodní ředitel firmy ing. Zeman, děkan FAST doc. ing. A. Materna, CSc. a proděkan pro vědu a výzkum prof. ing. J. Kratochvíl, DrSc.

Autor software Umang Gupta byl šéfem vývoje firmy Oracle i v IBM a získané zkušenosti patřičně využil. Gupta SQLBase je nejrychlejší prostředkem v architektuře databází client/server, zajišťuje úplnou referenční integritu dat. Využívá technologie "hashed clustered indexing", realizuje pravý rolovatelný kurzor a má mosty do všech velkých databázových systémů. Pro zajímavost, cena NLM verze se na trhu pohybuje kolem 5 000 US \$.

Celý programový balík bude instalován do počítačové sítě Ústavu automatizace inženýrských úloh a informatiky, která obsahuje kolem 100 počítačů a terminálů a je součástí jak stavební fakulty, tak i brněnské akademické sítě, která spojuje jednotlivé lokality VUT a ostatních vysokých škol optickým kabelem.

Gupta SQLBase 5.1 se stane součástí výuky databázových aplikačních systémů pro studenty FAST již od školního roku 1994/1995. Bude využit také pro budování fakultního informačního systému a výzkum v oblasti informačních systémů a informačních technologií.

Doc. RNDr. Milan BERKA, CSc.
vedoucí ústavu AIU a informatiky FAST

Studenti, kde jste?!

Na středu 4. května připravovala studentskou komorou AS FS VUT setkání se studenty fakulty. Za cíl si podle vyvěšených plakátků setkání kladlo seznámit studenty s činností SK AS získat názory a návrhy pro zlepšení činnosti. Na programu byly rovněž uvedeny informace o možnostech využití Nadace SKAS, která chce podporovat školní i mimoškolní činnost studentů.

Program ani cíl setkání nebyl splněn, jelikož jediným hostem, který přijal pozvání, jsem byla já. Jinak se dostavili pouze "účinkující", tj. studenti ze senátu a SUS.

Počkali jsme "studentskou pětadvacetiminutovku", ale dveře posluchárny se ani neotevřely.

Snad někdy příště.

(mar)

Věda a (nebo) výuka?

Chtěl bych se rovněž zapojit do diskuse kolem článku "Jak učinit jablka rovná pomerančům".

Domnívám se, že se jedná v podstatě o dvě otázky:

- 1) Je či není vědecká (umělecká ap.) práce nutnou součástí aktivit vysokoškolského učitele?
- 2) Co vlastně hodnotí "Kritéria FEI"?

ad 1)

S citovaným článkem lze v některých ohledech souhlasit: základní vývoj dobré přednášky (kurzu) trvá opravdu zhruba tři roky (nehledě na nutnost stálé inovace), je proto na pováženou dát učiteli perspektivu zaměstnání právě jen na tak krátkou dobu. Je také pravda, že učitelská stránka osobnosti se hodnotí obtížněji než aktivita vědecká, již lze přece jen snáze kvantifikovat. Nepochybně správný je také výrok, že nemůžeme nadále stavět jednu aktivitu proti druhé (tj. vědu proti výuce).

Bohužel toto je právě výsledkem uvedeného článku stejně jako občas slychaných sugestivních otázek, určených studentům, zda chtějí kvalitní výuku nebo "raději" vědeckou úroveň školy. Domnívám se, že stanoviska tohoto druhu vycházejí z nesprávného pochopení poslání technické univerzity, jakou chce být také VUT.

Univerzita jakéhokoliv směru slouží především výchově tvůrčích osobností, tedy studentů, kteří studují z vnitřního popudu: jde jim primárně o poznávání s cílem časem nové poznatky nebo dosud nepoznané hodnoty vytvářet. Samozřejmě ne všichni studenti jsou takoví a ne všem talentovaným se nakonec podaří vykonávat tvůrčí povolání, to však nemění nic na základním záměru univerzitního studia. Jiným směrem jsou ovšem orientovány školy, které připravují pro rutinní, byť vysoce kvalifikovanou práci; vývoj ve světě vedl většinou k paralelnímu vývoji technických univerzit vedle vysokých škol průmyslového typu.

Přijmeme-li myšlenku, že nám jde o výchovu tvůrčích pracovníků, nezbyvá asi než připustit, že takové mohou ovšem dobře vychovávat pouze učitelé také tvůrčí, které lze poznat podle jejich aktivit. Tvůrčí schopnosti lze konkrétně uplatňovat mnoha způsoby, jsou-li však výsledky zajímavé a kvalitní, je nepochybně možné je nějakým způsobem zveřejnit. Publikací ovšem nemusí být jen článek v mezinárodním časopise; může to být např. dílo, oceněné udělením ceny nebo třeba úspěšná účast ve významné tvůrčí soutěži. Nezávislé ohodnocení, vyjádřené přijetím k publikaci a různými formami uznání odbornou komunitou umožňuje tvůrčí výkon alespoň zhruba kvantifikovat.

Lze si tedy stěží představit dobrého vysokoškolského učitele na škole univerzitního typu, který by ve svém oboru tvůrčím způsobem (tj. vědecky, umělecky apod.) nepracoval. Individuální orientace je ovšem různá, což se mj. projevuje i v tom, zda ten který učitel pracuje hlavně na svém dílčím problému, nebo zda mu znalosti, zkušenost a erudice umožňují formulovat širší problémy odpovídající současnému stavu oboru ve světě a významně tak také pomáhat mladším kolegům, zejména doktorandům.

Ještě poznámku k časové náročnosti kombinace vědecké a pedagogické práce: existující vysoké školy průmyslového typu, vychovávající rutinní specialisty, nepožadují obvykle po svých pracovnících tvůrčí vědeckou činnost a spokojují se kvalitní výukou. Má to však háček: úvazek těchto učitelů je pak např. ve Švýcarsku 22 až 24 týdenních skutečně odučených hodin.

ad 2)

Nahlédnutím do kritérií FEI lze zjistit, že obsahují celkem 5 skupin položek:

- A: vědecká a odborná činnost
- B: uznání vědeckou a odbornou komunitou
- C: pedagogické publikace a mimořádné učitelské působení
- D: výchova mladých vědeckých pracovníků
- E: vedení týmu

Jak patrně, kritéria ze skupin A a B vystihují vědeckou stránku osobnosti, zatímco kritéria C a D aktivity pedagogické a E je měřítkem organizačních schopností. Názor, že kritéria hodnotí učitele především jako vědce, je tedy nesprávný. Vzhledem k tomu, že výsledné hodnocení je dáno váženým součtem bodů ze všech skupin, může se - a ve skutečnosti jde o častý případ - pedagog s více publikovanými skripty, ale bez další vědecké aktivity jevit lépe než všestranný učitel s výraznou vědeckou činností.

Samozřejmě, že kritéria nejsou ideální. Lze jim vytknout, že se bohužel nepodařilo zavést ve světě obvyklé hodnocení kvality vlastního procesu výuky, založené na vyjádření vedoucích ústavů, tak na výsledcích anonymní studentské ankety. V tomto směru by skutečně kritéria zasloužila doplnění, i když některé ústavy fakulty interně své učitele takto hodnotí. Nedokonalé je rozlišení úrovně publikačních médií, na druhé straně by jistě mnohé málo významné položky mohly být vypuštěny. Také příliš zjednodušený závěr - součet přes všechna kritéria - jistě vypovídá méně než vícepoložkové hodnocení jednotlivých skupin kritérií podle původní koncepce.

Přes tyto výhrady se domnívám, že víceméně přesně formulovaná kritéria jsou ve více směrech užitečná: říkají, co se očekává a oceňuje, poskytují určité srovnání a také dávají akademickým pracovníkům vodítko ke zhodnocení vlastní úrovně. Jako každý pokus o poměrování lidských schopností jsou ovšem jen neúplným měřítkem, které nesmí být absolutizováno.

Prof. ing. Jiří JAN, CSc.
FEI

Ad: jablka a pomeranče

V minulém čísle VUT News byly uveřejněny reakce akademických funkcionářů FEI na náš článek "Jak učinit jablka rovná pomerančům". Považujeme za nutné uvést několik doplňujících faktů, podporujících naše původní myšlenky, a současně polemizovat s některými názory uveřejněnými v reakcích.

• V systému "Hodnocení úrovně akademických pracovníků FEI VUT v Brně" je hodnoceno celkem 49 aktivit z oblasti vědecké a celkem 16 aktivit z oblasti pedagogické. Celková suma bodů získaných za vědecké aktivity (za hypotetického předpokladu, že byla splněna každá jedna aktivita) je 121 bodů, za pedagogické aktivity 59 bodů. Tato čísla jsou získána prostým součtem. Kritéria jsou však rozdělena do skupin, každá skupina má jinou váhu. Při aplikaci váženého součtu dostáváme za vědecké aktivity (kritéria A, B) 285 bodů, za pedagogické (C, D, E) 105 bodů (opět za stejného předpokladu).

• Bodové hodnoty výrazně preferují vědecké aktivity. Např. za článek v čas. vědeckém časopise jsou 3 body. Za napsání skriptu 4 body. Je-li více spoluautorů, body se rozdělí mezi ně dle podílu na práci. Výborně vedená diplomová práce je hodnocena 1 bodem, dostane-li diplomát 2, není již jeho vedoucí hodnocen. Každý si jistě udělá úsudek o náročnosti uvedených aktivit a poměru bodového hodnocení.

• Nejsou hodnoceny některé specifické aktivity. Např. účast na konferenci pořádané někým jiným je hodnocena, pořadatel prezentačního semináře (konference) nejsou hodnoceni nijak. Získání softwaru pro školu za výhodných podmínek není hodnoceno. Není hodnocena inovace kurzu, není hodnocen zájem studentů o kurz (v případě kurzů BVK). A tak bychom mohli pokračovat. Denivelizace je samozřejmě žádoucí, ale s ohledem na tento systém ji chápeme tak, že aktivity některých nebudou uznávány, zatímco aktivity jiných ano.

• To, že zmiňovaný systém byl schválen vědeckou radou a akademickým senátem, není důkazem správnosti systému. Omylů se dopouštějí i mnohem výše postavené orgány. Viz. např. zákon o půdě - kolikrát již byl v parlamentu novelizován.

• Argumentovat tím, že vliv tohoto hodnocení na finanční rozpočet ústavu je malý, je zarážející. Jestliže vás ošidí v obchodě při nákupu v ceně 200 Kč o 20 Kč, pokladní asi neuspěje s argumentem, že vzhledem k ceně nákupu je chyba velmi malá. Navíc kromě okamžitého finančního efektu ovlivňuje hodnocení stupeň kvalifikace hodnoceného (tj. mzdový tarif), získávání grantů, atd.

• Nechceme jen kritizovat. Dne 25.2.1994 jsme společně se skupinou dalších pracovníků zaslali proděkanovi pro vědu a výzkum a akademickému senátu FEI dopis s rozбором nedostatků diskutovaného systému s návrhy na jeho optimalizaci a objektivizaci. Děkan FEI tyto návrhy odmítl s tím, že "... nepředpokládá v nejbližší době další úpravy zmíněných kritérií, pokud to nebude obecný požadavek na FEI...". Akademický senát se tímto návrhem vůbec nezabýval.

Jsmo rádi, že náš článek se stal počátkem širší veřejné diskuse na toto téma. Naším cílem je, aby se odhalil skutečný "obecný požadavek na FEI". Je v zájmu nás všech, aby se (nejen na FEI) prosadil systém, podporující pěstování kvalitního ovoce.

Ing. Petr Slavata
Ing. František Votápek

Významné výročí

Dne 29. května by se dožil 100 let prof. dr. ing. František Perna, DrSc. Zemřel ve věku 83 let 2. srpna 1977.

Jen stěží lze obsáhnout vše, čím přispěl našemu městu, školství i vědě. Sebepodrobnější výčet jeho zásluh, činností a publikací nemůže ukázat, jakým opravdu byl. Jen ti, kteří ho znali, ať již jako nadřízeného, spolupracovníka a nebo učitele, mohou posoudit jeho velikost a charakter. Byl náročný k sobě i k druhým. Ochotně předával spolupracovníkům i studentům svoje bohaté znalosti a zkušenosti. Citlivě přistupoval ke svým spolupracovníkům i studentům.

Přes obtížnost tohoto úkolu se pokusím stručně popsat jeho odborný život a hlavní přínosy městu, škole i vědě.

V červenci roku 1919 ukončil s vyznamenáním studium oboru chemického inženýrství na České vysoké škole technické v Brně. Od 1. srpna 1919 až do 31. prosince 1924 pracoval jako asistent na ústavu chemické technologie II (paliv a kovů), který byl veden vynikajícím profesorem dr. R. Vondráčkem. Již tehdy publikoval, jednak samostatně, jednak s prof. Vondráčkem svoje první práce.

V prosinci 1923 se podrobil přísné doktorské zkoušce, obhájil svou disertační práci na téma: "O vztahu mezi chemickým složením a výsledky suché destilace různých druhů uhlí" a byl na České vysoké škole technické v Brně prohlášen doktorem technických věd. V roce 1934 se habilitoval a byl ustanoven docentem technologie paliv na brněnské technice.

Od 1. ledna 1924 pracoval v Brněnských elektrárnách a plynárnách. Již po roce byl jmenován technickým správcem a tuto funkci vykonával až do 29. února 1940, kdy byl německou správou penzionován. Za jeho působení došlo k podstatné modernizaci a zvyšování výrobní kapacity brněnské plynárny. Za války pracoval pro Baťu ve Zlíně, firmu Schottola v Brně a jako technický vedoucí firmy Klotilda v Praze. Dne 22. května 1945 se vrátil na své původní místo do brněnské plynárny a elektrárny. Významně se podílel na obnově válkou poškozené plynárny, která byla v říjnu 1945 znovu uvedena do provozu. V roce 1951 byl jmenován řádným profesorem technologie paliv na brněnské technice. Při organizaci znárodněného průmyslu byl povolán na generální ředitelství Československých energetických závodů jako vedoucí plynárenského odboru. Stále však přednášel jako externí učitel na Vysoké škole technické v Brně. Dvakrát byl děkanem chemické fakulty a v roce 1950 rektorem Vysoké školy technické v Brně.

Prof. Vondráček silně ovlivnil styl práce prof. Perny. Sám může být považován za zakladatel "chemického inženýrství" v novém moderním pojetí. Jeho kniha "Základy výpočtů v chemické výrobě" (1935) je snad první evropská učebnice tohoto nového vědního oboru. Prof. Perna celý život pokračoval v díle započatém prof. Vondráčkem. Z jeho knih je dodnes užívána třídílná učebnice Plynárenství, kterou napsal společně s prof. dr. ing. Riedlem. Známa zůstává jeho kniha Rozvod, instalace a upotřebení svítiplynu. Moderně pojatá skripta a množství odborných článků se vyznačovala jasnou, přesnou a srozumitelnou formulací. I v tomto směru byl vzorem svým spolupracovníkům a studentům.

Po vzniku Vojenské technické akademie v roce 1951 byl pověřen funkcí zástupce velitele akademie pro učební činnost s hodností generál-majora. Tehdy vytvořil mimořádně příznivé podmínky pro rozvoj moderního chemického inženýrství. Zatímco na ostatních chemických fakultách nejen u nás, ale v Evropě vůbec, se obtížně prosazovalo chemické inženýrství proti starým pánům profesorům, kteří přednášeli chemické technologie popisným způsobem, podporoval a svým vlivem prosazoval výuku založenou na fyzikálně-chemických základech, aplikované matematice a s přihlédnutím k možnostem realizace projektovaných závodů. Tak například na chemické fakultě byly přednášeny i části strojů v potřebném rozsahu. Pokračovateli ve svém pedagogickém působení, prof. dr. ing. Doležilkovi a prof. ing. Vermouzkovi, dal nejen možnost vypracovat studijní programy v duchu nejmodernější literatury, a také s vazbou na tehdejší potřeby našeho průmyslu, ale citlivě je usměrňoval v duchu zásad vybudovaných prof. Vondráčkem.

Chemické inženýrství je obor, který se mimořádně rychle rozvíjí. Jen málo dnešních mladých inženýrů, absolventů katedry chemických a potravinářských strojů, zná jméno prof. Perny, i když to byla tradice vytvořená Pernou, která tvoří základ dobré odborné úrovně této katedry. Mnoho vedoucích pracovníků našeho chemického inženýrství vděčí za svoje znalosti právě jeho odkazu. Bez nadsázky lze říci, že bez prof. Vondráčka a prof. Perny by neexistoval československý chemický průmysl a české chemické strojírenství na úrovni, která může úspěšně konkurovat i nejvyspělejšímu průmyslovému státům. Za to musíme i dnes prof. Pernovi poděkovat.

Prof. ing. Čestmír VERMOUZEK, CSc.

Sochaři FaVU v ČKD Blansko

Ve stísněném údolí u soutoku Punkvy se Svitavou stojí, jakoby utajená, železárna ČKD Blansko, která se již od počátku 19. století zabývá uměleckým litím.

Úspěchy této dílny lze sečíst z dlouhé řady realizací, které blanenský podnik proslavily po celém světě. Jednou z největších zakázek té doby byla realizace nosného systému vřídlení kolonády v Karlových Varech, později kolonády v Mariánských Lázních a Františkových Lázních. Slavné jsou i odlitky plotu císařského hradu ve Vídni, masky u vstupu do vídeňského Prátru nebo kiosky u vídeňského nádraží. Tyto zakázky uměleckořemeslného charakteru byly dobrým podhoubím pro lití pozdějších již výlučně uměleckých předmětů a soch.

Z kusého výtčtu realizací a.s. ČKD Blansko je patrné, že po vzniku sochařského ateliéru FaVU VUT v Brně se otevírá oboustranná možnost spolupráce. Po několika jednáních v minulém roce jsme se dohodli, že 2. ročník sochařů se bude seznamovat se zásadami lití v šedé litině, hliníku a bronzi, aby po absolutoriu byli schopni uvažování o specifikách kovů, které mají v sochařství nezaměnitelnou úlohu a místo.

Výsledky tohoto "kurzu" nás opravňují hodnotit tuto spolupráci nejen jako potřebnou, ale jako formu, kterou se doplňuje výuka sochařů na ostatních uměleckých školách poněkud podceňovaná.

Závěrem bych chtěl dodat, že naši posluchači byli pracovníky ČKD Blansko velmi srdečně přijati a že v nich podnik našel i své budoucí zákazníky a FaVU zase v ČKD Blansko spolehlivé přátele.

Prof. akad. soch. Vladimír PRECLÍK
děkan FaVU

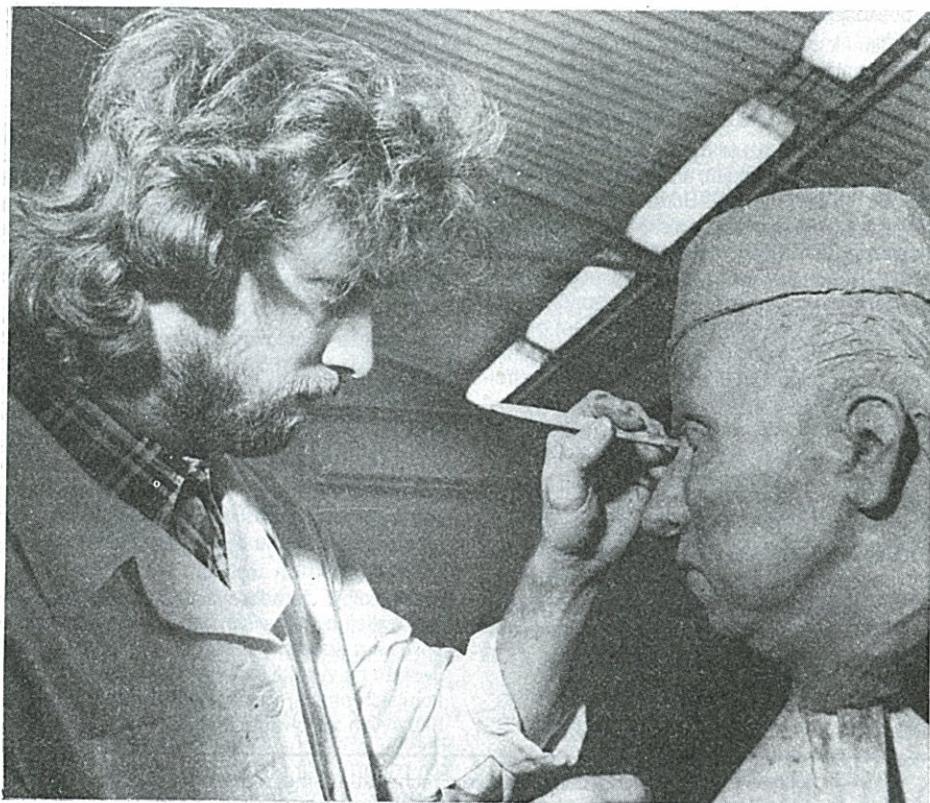

Foto: Přemysl Janíček

Dostane Morava podporu ministra Dlouhého?

Tak zněl titulok článku ve 12 čísle roč. 1993 časopisu VUT News.

Dnes můžeme s určitostí konstatovat, že nikoliv. A to ze dvou důvodů. Především proto, že od 21. 3. 1994 přešla tato agenda do působnosti ministerstva práce a sociálních věcí - tedy pod pana ministra Vodičku a za druhé proto, že přes veškerou snahu vedení FAST VUT nebylo možno od loňského roku vymoci písemné vyjádření ministerstva průmyslu a obchodu. Toto ministerstvo totiž zaujalo pozici mrtvého brouka a jak písemné, tak ústní urgency nenacházely odezvu. Celé řízení budilo dojem, že kladné stanovisko není ministerstvo ochotno vydat a záporné zase může být dokladem pro jednání "protimonopolního ministerstva" - ministerstva pro hospodářskou soutěž.

Vedení FAST VUT v Brně proto pověřilo Ústav řízení technolog. procesů, aby se ve smyslu této vyhlášky celou problematikou zevrubně zabýval.

"Ústav ŘTP tedy ve školním roce 1994/1995 otevírá další kurz pro obsluhu stavebních mechanismů, ukončený státní zkouškou (zájemci se mohou přihlásit na ústavu u autora článku, kde obdrží další informace). Absolventi naší školy po složení státní zkoušky obdrží strojnický průkaz na příslušnou kategorii strojů a budou zařazeni do celostátní evidence databanky, kterou povede ÚŘTP ve stavebnictví FS VUT stejně tak, jak jsou evidovány inženýrské diplomy. Navíc bude mít každý frekvenciant možnost si v budoucnu průkaz rozšířit na ostatní druhy strojů a v případě ztráty či poškození vyměnit za nový.

Článek zcela zákonitě vyvolal odezvu pražské organizace s.r.o. Gradua Praha, kde je autorovi vytkána "řada nepřesných a mylných informací...", na které bych chtěl reagovat.

Gradua poukazuje na to, že není monopolním školícím střediskem, ale že takových středisek je v ČR asi 50. Budu-li považovat za "celostátní výcviková střediska" soukromé živnostníky - jednotlivce, kteří provádějí "výuku" po restauračních lokálech, kam si vyučující musí přinést křídlo, pak se možná můžu dopočítat čísla 50. Ale co je nejpodstatnější, a to jsem měl na mysli, že nikdo mimo s.r.o. Gradua Praha nemůže provádět zkoušku uchazečů a vydat jim strojnický průkaz. Každý kurz, pokud já vím, musí být povolen touto organizací, musí mít garanta vyskoleného v s.r.o. Gradua Praha, a kdyby si někdo dovolil odzkoušet absolventy kurzu a vydat jim průkaz mimo tuto organizaci, je to považováno pražskými úřady za neplatné (viz institut vzdělávání ESPRIT Brno, průkaz č. 91020). Takže monopol s.r.o. Graduy je zcela evidentní. Jak si tato organizace vysvětluje, že třeba řidičské průkazy vydávají dopravní inspektoráty na okresech, jsou mezinárodně platné a u nás v ČR přesně evidovatelné?

Další námitkou byla údajně zavádějící informace o finančních nákladech na kurz. Zveřejněnou informaci je možno si ověřit u jednotlivých školících středisek (vždyť sama Gradua účtuje za zkrácený kurz 10-ti denního teoretického školení bez praxe 2 500 korun). Praktický výcvik u strojů byl autorovi nabízen u brněnských stavebních firem za uvedenou částku, což si každý může spočítat při reálných nákladech, dnešních cenách nafty atd. sám. A není naprosto podstatné, že nějaká olomoucká firma, jak uvádí Gradua, nabízí praktické školení levněji. Bylo by zajímavé znát i ostatní podmínky. Že by dnes někdo nabízel svoje stroje na výuku zadarmo, to se nezdá pravděpodobné.

Autorovi článku je dále sdělováno, že neexistuje žádná mezinárodní legislativní dohoda o mezinárodní platnosti průkazu. Existují snad mezinárodní písemné dohody o platnosti inženýrských diplomů? Podle mých zkušeností je strojnický průkaz se státním znakem na titulní straně a razítkem ministerstva stejně platný jako ostatní podobné dokumenty a je zcela běžně uznáván. A jestliže bude nyní průkazy vydávat vysoká škola, bude jeho platnost o to věrohodnější.

O monopolním postavení Graduy svědčí i pozvánka této organizace, kterou od ní obdržel vedoucí katedry transportních a stavebních strojů strojní fakulty, docent, kandidát věd, aby absolvoval 5-ti denní lektorský kurz za 4 289,50 Kč, kterým by získal oprávnění k výuce v kurzech pro strojníky se základním vzděláním. Mohl by pak učit předmět základní technické pojmy částí strojů atd., jinak - cituji: "...pokud se bez udání důvodů nezúčastní semináře, vyřazujeme vás z evidence lektorů mechanizace."

Kdo by se zeptal, k čemu to ten docent potřebuje, pak proto, aby mohl v těchto vzdělávacích střediscích učit uvedená témata nebo eventuálně dělat garanta kurzu. Pokud nemá středisko garanta, nedostane povolení kurz uspořádat. A lektorské oprávnění vydává v ČR pouze Gradua tak, jako deleguje komisaře na zkoušky, tak jako vydává strojnické průkazy, tak jako vede evidenci. Přitom je to společnost s ručením omezeným, která může kdykoliv zaniknout a celá evidence je... buh ví kde.

Jestliže se tato organizace ještě dnes opírá o vyhlášku č. 77/65 Sb., která kdysi vycházela z centralistického řízení společnosti, ze socialistické ekonomiky, z doby, kdy dělnické kurzy byly málem nadřazeny studiu na vysoké škole, z monopolu jedné pražské organizace, pak je třeba si uvědomit, že doba již přece jen trochu pokročila, život přinesl mnohé společenské změny a proti monopolu bylo zřízeno dokonce i ministerstvo.

Každý ví, že odbornost výuky je dána kvalitou školícího pracoviště, odbornou úrovní přednášejících a konečně i vážností zkušební komise. Jestliže na vysoké škole ve státních zkušebních komisích pracují vysokoškolské učitelé, kteří výuku svých absolventů po celou dobu zajišťovali,

jsou zde zástupci z praxe a z inspektorátu bezpečnosti práce, pak je srovnatelnost těchto komisí snad nesrovnatelná s komisemi, které jsou složeny převážně z důchodců, mnohdy již požehnaného věku, se středoškolským vzděláním. Tím nechci snižovat jejich úroveň, pouze je nutné o tom pouvažovat. Tito lidé totiž již zcela zákonitě nesledují růst techniky, ale žijí ze své podstaty. Dokumentuje to naše pozorování na regionálních dnech výrobců stavebních strojů, na různých sympozii, seminářích a výstavách.

Nelze mít za zlé společnosti Gradua, že provádí školení lektorů ve zmíněné oblasti, ale absolutně nelze souhlasit s tím, že si nárokuje povolovat odbornou činnost učitelů, kteří zajišťují odbornou výchovu na vysokoškolské úrovni, kteří v dané profesi pořádají mezinárodní akce, problematiku průběžně studují, veřejně publikují v odborném tisku atd.

A nyní by bez souhlasu jedné s.r.o. nemohli tuto činnost vykonávat? To se mi zdá absurdní. Vysoká škola je legislativní státní organizací s celorepublikovou působností, s jistým mezinárodním vřehlasem, jejímž posláním je vychovávat a školit širokou veřejnost v rámci své odbornosti. Je tedy zcela jistě graduovanější organizací nežli s.r.o. Gradua a nemohou jí být odírána práva, která jí ze zákona přísluší. Je natolik fundovaná, že by měla provádět kontrolu úrovně výuky, kterou nyní nikdo nekontroluje, měla by se podílet na tvorbě nových provozních a bezpečnostních předpisů zavádět stávající evropské normy do života této společnosti, pokud se chce s Evropou sjednotit.

Závěrem bych chtěl poznamenat, že plně chápu pohnutky s.r.o. Gradua Praha, vážím si významu a minulosti této organizace a nechci jí upírat její práva. Na druhé straně ale musí být minimálně stejná práva přiznána naší škole.

Ing. Josef PROKEŠ

PECO 1994

Pondělí 6. červen v 17 hodin je termín pro odevzdání přihlášek projektů do programu "Cooperation in Science and Technology with Central and Eastern European Countries" PECO 1994, který otevřela Evropská unie.

Přihlášky přijímá koordinátor projektu na adrese:

Commission of the European Communities
PECO 1994
75, rue Montoyer
B - 1040, Brussels